

BLIK VAN BUITEN

In het oog van de orkaan is het windstil. Pas als je een stap opzij zet. Merk je dat het stormt. Daarom is het goed om op onze kanteling te reflecteren met een blik van buiten. 't Hart interviewde Marcel Kolder, een eigenwijze kanteldenker met een gehandicapte dochter.

We moeten de fabriek ontmantelen

“Kantelen doet zeer, want mensen zijn lui en van nature geneigd om in bestaande patronen te blijven werken.” Aan het woord is Marcel Kolder (58), sinds 2004 ‘Kanteldenker en -doener’ en organisator van kantelsessies. Kantelen is een heel noodzakelijke hype, vindt Kolder.

tekst en beeld Anita van Stel

Voorbij het systeem

Kanteldenker, hoe kom je erop en hoe word je dat? “Ik ben al dwars geboren”, lacht Kolder, “en als organisatieadviseur kreeg ik bedrijven zover dat ze dingen anders gingen doen. Overigens is er meestal een urgentie om te veranderen.”

Voor Kolder gold dat hij in 2004 aanliep tegen sores in de behandeling van zijn gehandicapte dochter Mayim (nu 18 jaar). Zij was een van de 180 gehandicapte kinderen die dagelijks in de file in busjes naar twee scholen vervoerd werden, als bouwvallers anderhalf uur heen en terug. ‘Waarom is er geen school in Flevoland’, vroegen Kolder en andere ouders zich af. Er was een stop op scholen voor speciaal onderwijs, luidde het antwoord. Ongeveer gelijktijdig opende burgemeester Annemarie Jorritsma van Almere een spitsbusstrook om zakenlui filevrij met een krantje en croissantje naar Amsterdam te laten reizen. Kolder plaatste een open brief ‘Waarom moeten onze kinderen wel in de file’ naast het bericht in de krant. “Af en toe moet je stout zijn”, gniffelt hij bij de herinnering, maar de school in Almere kwam er. Toen hij later in het VU Mc ervoer dat een neurochirurg van de zorgverzekeraars maar vijftig operaties per jaar mocht plannen bij een wachtlijst van anderhalf jaar, ging er een brief naar Wouter Bos en de bestuurder van Zilveren Kruis-Achmea. Zij spraken samen en gingen vanuit

de patiënt – dus vraaggestuurd en voorbij het systeem - denken. “De wachtlijst is aangepakt”, weet Kolder.

Begrijpen hoe het zit

Daar gaat kantelen volgens Kolder om: vanuit een ander perspectief naar een probleem of situatie kijken, begrijpen hoe het zit, ervaringen delen en zo een niet-standaardoplossing vinden. Bij voorkeur als gelijkwaardige partners in co-creatie. Zijn er weekendvechtpartijen op een stadsplein? De standaardreactie van een gemeente is camera’s plaatsen. De kantelaanpak is dat je inzoomt op waarom er heibel ontstaat.

Veranderen doet zeer. Mensen zijn lui en verandering kan verlies van status tot gevolg hebben.

Mensen hebben hulp bij kantelen nodig, want avontuur hoort niet bij het beestje, stelt Kolder. “Veranderen doet zeer. Mensen zijn lui en verandering kan verlies van status tot gevolg hebben. Ineens moet je je werk dat je al decennialang op een bepaalde manier deed anders invullen. Onvermijdelijk, ook door de technologieverandering die zo hard gaat, dat

veel rollen overbodig worden.” Hij noemt de relatie tussen patiënt en arts, die niet is meegroeid in de tijd: door internet en zelfdiagnose weten patiënten veel meer dan vroeger. Kolder: “In wezen ben je partners in het oplossen van jouw gezondheidsprobleem. Toch roepen artsen nog vaak ‘dat maak ik wel uit’, grijpen naar het curriculum en vergeten naar het geheel te kijken, terwijl een integrale, *evidence based*-aanpak op de langere termijn beter is voor iedereen. Van curatief naar preventief. Dus niet meteen een pil tegen hoge bloeddruk, maar afvallen en gezonder leven.” Artsen zitten in de klem van de verzekeraars en hun inkomen. “Een perverse prikkel”, vindt Kolder, “met als bijkomend effect dat het systeem innovatie tegenhoudt.

Vroeger naar bed

Kolder heeft legio voorbeelden bij zijn pleidooi voor kantelen. Hij is er ook van overtuigd dat kanteloplossingen dikwijls goedkoper zijn. “Waarom zijn er zoveel leraren overspannen? Omdat ze verplicht mee moeten in het overgeorganiseerde systeem. Dat kost de samenleving veel geld. We moeten de fabrieken ontmantelen. Kleinschalig is bewezen beter en leidt tot meer werkplezier. Over tien jaar roept je zelfrijdende auto tegen je dat je vroeger naar bed moet, omdat je er niet fris bijzit. Metingen gaan via diagnosetools en robots. Artsen en bijvoorbeeld ook automonteurs krijgen dan weer tijd voor echt leuke dingen”, denkt Kolder. Hijzelf is bezig met een nieuw kantelproject: in vijftig gemeenten verschijnen kleine kiosken in krachtwijken, die als *health-shop* gaan uitdragen dat gezond leven belangrijk is. Kantelen betekent namelijk ook ‘samen kijken hoe het beter kan en taken overnemen als dat nodig is’.